



Representantforslag 70 S

(2015–2016)

fra stortingsrepresentantene Janne Sjelmo Nordås, Kjersti Toppe og Jenny Klinge

Dokument 8:70 S (2015–2016)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Janne Sjelmo Nordås, Kjersti Toppe og Jenny Klinge om likeverdig tilgang til laboratorietjenester etter at EUs postdirektiv er innført og lørdagspost avviklet

Til Stortinget

Bakgrunn

Spesialisthelsetjenestens formål er å yte gode og likeverdige spesialisthelsetjenester til alle som trenger det, når de trenger det. Forslagsstillerne mener myndighetene må sørge for en infrastruktur som understøtter dette formålet. Distribusjon av post er nødvendig infrastruktur, dersom befolkningen skal sikres god og likeverdig rett til laboratorietjenester.

Den nye postloven trådte i kraft fra nyttår 2015/2016. Loven implementerer EUs tredje postdirektiv og medfører full liberalisering av postmarkedet. Antall omdelingsdager av post gikk fra seks til fem. Posten Norge avviklet lørdagsomdeling av brev fra 5. mars 2016. Det medførte et redusert tilbud til pasientene ved mange legekontor og sykehus rundt om i landet fordi man nå ikke kan få sendt laboratorieprøver med post fredag (med ankomst laboratorium lørdag). Prøver som er tatt fredag, risikerer å bli for gamle, og dette kan bety at kun fire arbeidsdager er til rådighet for prøvetaking. Forslagsstillerne mener dette gir et dårligere tilbud til befolkningen, svekket pasientsikkerhet og mangelfull utnyttelse av kapasitetene i helsetjenesten.

Det er vedtatt at særskilte løsninger skal ivareta omdeling av aviser på lørdager. For legekantorene og sykehusene er det ikke etablert særskilte løsninger. Forslagsstillerne mener dette må rettes opp. Hel-

seforetakene har bedt om dispensasjon slik at de kan få tilsendt prøver også på lørdager. De advarte også mot konsekvensene før loven trådte i kraft.

Postlovens formål er å legge til rette for at brukere over hele landet skal få tilgang til gode og fremtidsrettede posttjenester og et likeverdig tilbud av leveringspliktige tjenester og et likeverdig pris gjennom effektiv bruk av samfunnets ressurser. Forslagsstillerne mener dette må innebære at et effektivt distribusjonsnett for laboratorieprøver sikres, uten merkostnader for pasienter, foretak eller kommuner.

Dagens situasjon

Forslagsstillerne har merket seg at det fra flere steder i landet meldes om vanskeligheter som følge av at Posten ikke distribuerer laboratorieprøver på lørdager. På Vik kommune sine hjemmesider het det 29. februar 2016:

«Posten Norge har sendt ut informasjon om at all postombering på laurdagar blir slutt frå 05. mars 2016. Det er eit stortingsvedtak som ligg til grunn for endringa, og den gjeld heile landet. Dette medfører at Vik legekontor ikkje kan ta blodprøvar på fredagar då prøvane vert for gamle før dei kjem fram til sjukehuset. Me beklager dei ulempene dette har for våre pasientar!»

Sunnmørsposten hadde 24. februar 2016 et oppslag om konsekvensene for pasienter, leger og sykehus på Sunnmøre. Avdelingssjefen for medisinsk biokjemi ved Ålesund sjukehus frykter at endringene vil få konsekvenser for kvaliteten på blodprøvene som skal til og fra sjukehusene. Avisen skriver:

«Flere prøver vil bli liggende en ekstra dag til postsortering i Molde. Dette vil gi forsinket prøveresultat, og flere prøver vil bli ødelagt før de er

framme, sier hun. Til sjukehuset i Ålesund kommer det i dag inn mellom 150–200 prøver på lørdager.

I Volda, Kristiansund og Molde kommer det omtrent inn det samme antallet totalt. Prøvene som i dag kommer på lørdag blir analysert samme dag om holdbarheten er kort (1–2 døgn). Resten oppbevares på kjølerom under kontrollerte forhold til mandag, og undersøkes da.

Vi vet ikke hvilken temperatur Posten har i sine lokaler i Molde når prøvene blir liggende fra fredag til mandag, [...]. Det er særlig prøver som sendes til sjukehuset fra legekantor i distriktene som vil bli forsinket. I sentrale strøk henter sjukehusene prøvene selv, men på steder som Brattvåg, Stordal, Stranda og øyene på Sunnmøre, så blir Posten brukt.»

Stortingets utredningsseksjon har på oppdrag fra Senterpartiets stortingsgruppe undersøkt status på det aktuelle feltet. De har av Helseforetakenes innkjøpsservice, HINAS, fått opplyst at styringsgruppen nylig har vedtatt at det skal settes i gang et prosjekt for en nasjonal anskaffelse som skal bøte på de problemene som har oppstått med hensyn til laboratorieprøver på fredager etter stansen i postombæring på lørdager. Det er foreløpig ikke satt opp en tidsplan for denne anskaffelsen. Kontaktpersonen i HINAS påpeker at det i mellomtiden må finnes lokale løsninger på utfordringen.

Utredningsseksjonen har gjort stikkprøver ved enkelte fastlegekontorer, som ga slikt svar:

«Drangedal legekantor (Telemark) beskriver en situasjon der stans i postombringing på lørdager har hatt store konsekvenser. Dette legekantoret sender prøver bare med post. Legetimer med prøvetaking må derfor planlegges til de fire første dagene i uka. Ved akutte tilfeller på fredager, der prøvetaking ikke kan vente til mandag, må pasientene sendes med taxi til sykehuset i Skien.

Borgeåsen legekantor (Telemark) ligger i selve Skien og er ikke påvirket av stans i postombringing på lørdager. Alle prøver blir uansett sendt med bud til Skien sykehus. Dette innebærer at prøver må tas innen 11:30 på fredager for å bli med på budbilrunnen. Øvrige dager vil prøver tatt på ettermiddagen bli sendt med budet dagen etter.

Gratangen legekantor (Troms) sender prøver til hhv. Universitetssykehuset i Nord-Norge (UNN) i Tromsø og til Først i Oslo. Legekantoret viser til at UNN har etablert en henteordning der prøver blir plukket opp av en budbil på fredager. De viser også til at de har fått informasjon fra Først om at de fleste prøver som skal sendes dit, vil kunne vente til mandag.»

Utredningsseksjonen har også vært i kontakt med Legeforeningen, som blant annet peker på at utfordringen ikke bare gjelder fastlegekontorer, men også sykehjem og avtalespesialister.

Midlertidige løsninger

Utredningsseksjonen har fremskaffet informasjon om den midlertidige ordningen i Troms fylke,

for å vise et eksempel på et slikt midlertidig tiltak. Det er etablert fem budbilruter for innsamling av prøver på fredager, NordTroms, Bardu, Senja, Karlsøy og Harstad, for levering i Tromsø og Harstad. Denne ordningen startet opp 4. mars og gjelder legekantorer med fredagsåpent. UNN opplyser at kostnaden på disse fem rutene blir i underkant av 20 000 kroner per uke. UNN har ikke tilsvarende ruter for Finnmark og Nordland, men opplyser at det arbeides med dette.

Det finnes gjeldende avtaler om å sende med prøvemateriell ved pasienttransporter. Fra UNN har utredningsseksjonen fått opplyst at dette er relativt vanlig i Helse-Nord. En ulempe ved en slik ordning er at den ikke er forutsigbar. I Nord-Norge går det også noen faste transportruter, hvor det sendes med prøver.

Regjeringen må sørge for gode løsninger

Med bakgrunn i situasjonen beskrevet ovenfor mener forslagsstillerne at helse- og omsorgsministerens svar på skriftlig spørsmål 12. februar 2016 (Dokument nr. 15:519 (2015–2016)) ikke er tilfredsstillende. Her skriver statsråden:

«Ved en avvikling av brevdistribusjon på lørdag må kundene ta høyde for fremsendingstiden i postgangen, og på samme måte som i dag benytte andre produkter fra Posten eller andre distribusjonsalternativer, når de er avhengig av en garantert raskere fremsending. Det har vært en endring i antall forsendelser av biologisk materiale og medisiner på grunn av endringer i arbeidsmetoder og organisering i helsetjenesten. Likevel gir avvikling av postombæring lørdager utfordringer som helsetjenesten må tilpasse seg. Jeg vil følge nøye med på utviklingen fremover for å sikre meg at disse endringene ikke går ut over pasientene.»

Forslagsstillerne mener myndighetene må sørge for permanente og formålstjenlige løsninger til det beste for pasientene og i tråd med løftene som ble gitt da postloven ble endret.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

1. Stortinget ber regjeringen sørge for en formålstjenlig permanent løsning for distribusjon av laboratorieprøver på fredager, slik at disse kan komme til laboratoriet på lørdag.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for at løsningen som innføres for distribusjon av laboratorieprøver, ikke medfører merkostnader for pasienter, kommuner eller helseforetak.

3. Stortinget ber regjeringen sørge for midlertidige løsninger som ivaretar befolkningens rett til et likeverdig helsetilbud og pasientsikkerheten.

17. mars 2016

